

התכנית לשוויון מגדרי ברשויות המקומיות ניתוח מגדרי של תקציב עיריית בת ים - היבטים נבחרים

מרכז אדפה AdvaCenter
מרכז אדפה
מידע על שוויון וצדק חברתי בישראל

תוכן העניינים

3	.....	תקציר, ממצאים והמלצות
4	.....	רקע
4	.....	תהליך העבודה
5	.....	תחום הספורט
8	.....	תחום התרבות והפנאי
10	.....	תחום ייצוג נשים
11	.....	המלצות
11	.....	נספח

הטמעת חשיבה מגדרית במדיניות ובתקציבים היא שיטה לקידום שוויון ולהקצאה יעילה יותר של המשאבים הציבוריים, המסייעת לאתר את הצרכים וסדרי העדיפויות השונים של נשים ושל גברים במהלך תכנון המדיניות והתקצוב, ולשפר את המענה הניתן להם. דו"ח זה כולל ניתוח מגדרי של שלושה תחומים נבחרים במדיניות העירונית בבת ים, אשר נערך על ידי קבוצת נשים תושבות העיר בהובלת היועצת לקידום מעמד האישה, ענת לבנת, ובליווי של מרכז אדוה. תחום הייצוג נבחר לניתוח מאחר ושיעור הייצוג של נשים במוסדות קבלת החלטות ובתפקידים בכירים הוא גורם חשוב בקידום נושאים הרלוונטיים לנשים ובקידום הטמעת חשיבה מגדרית במדיניות העירונית. תחומי התרבות והספורט נבחרו לניתוח בשל העניין שגילו בהם חברות קבוצת הנשים. קבוצת הנשים רואה עצמה כגוף המייצג את קולותיהן של כלל הנשים בעיר, והיא מעוניינת להביא קולות אלה לידיעתם של קובעי המדיניות ולהמליץ על שינויים בהתאם לצרכים העולים מקולות אלה.

ממצאים והמלצות

1. בתחום הספורט, נמצא כי נשים מהוות פחות מרבע מן המשתתפים באגודות הספורט בבת ים (23.2%). בשנתיים האחרונות, אגודות הספורט אינן זוכות לתקצוב עירוני ישיר, אך שעות האימון שלהן באולמות העירוניים מסובסדות על ידי העירייה. סבסוד זה ניתן לספורטאים בשיעור גבוה יותר מאשר לספורטאיות (ספורטאים גברים זוכים לסבסוד בגובה של כחצי מיליון ש"ח לשנה יותר מספורטאיות נשים). לעומת זאת, במועדוני הספורט הבית-ספריים, במסגרתם מתבצעים מאמצים קבועים להגדלת מספר הבנות המתאמנות, הביאו מאמצים אלה להשתתפות שוויונית של בנים ובנות במרבית ענפי הספורט (עם נטייה קלה לטובת הבנות, המהוות 56.8% מהמשתתפים בפעילויות מועדוני הספורט). הדו"ח ממליץ על נקיטת שלוש פעולות לשינוי המצב. ראשית, להעניק לאגודות תמריצים להגדלת ההשתתפות של נערות ונשים בפעילות: הגדלת הסבסוד הניתן לאגודה ככל ששיעור הנערות והנשים המשתתפות בה עולה, והקטנת הסבסוד לאגודות עם שיעור נמוך של משתתפות. שנית, לתקצב פעולות שמטרתן העלאת מספר הנערות והנשים המשתתפות בפעילויות אגודות הספורט. שלישית, לערוך הכשרות במגדר לציבור המורים והמורות לחינוך גופני בבתי הספר.

2. בתחום הפעילות הקהילתית, נמצא כי הרוב המכריע של המשתתפים בפעילויות המרכזים הקהילתיים הן ילדות ונשים (83.3%), לעומת רק 16.7% מהמשתתפים שהינם ילדים וגברים. כמו כן, כמקרה מבחן נערך פילוח מגדרי של המשתתפים בחוגים במרכז קהילתי כנרת ונמצא כי בחוגי המבוגרים ובחוגי גיל הזהב שיעור ההשתתפות של גברים נושק לאפס. בקרב המשתתפים בחוגים לגילאי 18-5 קיים בידול מגדרי: מרבית המשתתפים בחוגי ספורט וטכנולוגיה (למעלה מ-80%) הם בנים, בעוד שבנות מהוות 100% מן המשתתפים בחוגי ריקוד ומחול. המלצת הדו"ח היא לערוך בחינת צרכים מעמיקה בקרב תושבים/ות המשתמשים בשירותי המרכזים הקהילתיים, אשר תסייע למרכזים להעניק מענה טוב יותר על צרכיהם של תושבים גברים ולהגדיל את מגוון החוגים בו משתתפות ילדות וילדים.

3. בתחום הייצוג, נמצא כי נשים בבת ים אינן זוכות לייצוג הולם בכל הגופים המרכזיים בהם נקבעת המדיניות העירונית. רק חמישית מחברי מועצת העיר הן נשים. ברבות ממועדות העירייה אין ייצוג לנשים כלל, ובוועדות רבות אחרות חברה רק אשה אחת. נשים מהוות פחות משליש מבעלי התפקידים הבכירים בעירייה. בדירקטוריונים העירוניים המצב מעט טוב יותר (נשים מהוות שליש ומעלה מביין חברי הדירקטוריון), אך גם בהם נשים אינן זוכות לייצוג שוויוני. מצב זה פוגע בזכותן של נשים לייצוג הולם, אך יתרה מכך הוא מקשה על הבאת צרכיהן של נשים לידי ביטוי במהלך קביעת המדיניות ופוגע בקידום השוויון המגדרי בכל תחומי המדיניות. המלצת הדו"ח היא לקבל את יוזמת מועצת הנשים לצרף נשים מובילות כחברות בוועדות הרשות וכמשקיפות בוועדות החובה (ראו נספח), וכן לקבוע מכסת ייצוג של 40% לפחות בתפקידים בכירים בעירייה ובדירקטוריונים עירוניים.

האם נשים וגברים נהנים מן השירותים העירוניים במידה שווה? האם נשים וגברים נהנים מייצוג שווה במוסדות העירוניים? מהם ההבדלים באופנים שבהם גברים ונשים משתתפים בפעילויות עירוניות? כיצד ניתן להשפיע על הבדלים אלה באמצעות תקציב העירייה? על שאלות אלה ואחרות מבקש לענות התקצוב המגדרי, שהינו כלי לקידום שוויון בין נשים וגברים, נערות ונערים, ילדות וילדים דרך האמצעי המרכזי לחלוקת המשאבים הציבוריים - התקציב. התקצוב המגדרי מבקש ליצור תכנון מדיניות אשר לנגד עיניה עומדים מקבלי ומקבלות השירותים וצרכיהם המגוונים. התקצוב המגדרי מניח, כי ההבדלים הקיימים בין נשים וגברים בחברה - למשל בגובה השכר, במשלחי היד הנפוצים ובמידת האחריות על עבודות משק הבית - משפיעים גם על האופן שבו גברים ונשים צורכים את השירותים העירוניים ומביאים לכך שלנשים ולגברים ישנם פעמים רבות צרכים שונים. התקצוב המגדרי הוא כלי המאפשר להבחין בצרכים השונים הללו ומסייע למתכנני/ות המדיניות הציבורית לתת להם מענה טוב יותר. התקצוב המגדרי מבקש לבחון כיצד מחולק התקציב העירוני בין נשים ובין גברים, ובאיזו מידה עונה המדיניות העירונית על הצרכים השונים של נשים ושל גברים.

בנוסף למענה טוב יותר על צרכיהם של תושבים ותושבות, התקצוב המגדרי מראה את האופנים בהם ניתן לקדם שוויון מגדרי בכל תחומי המדיניות - מספורט ותשתיות ועד חינוך ורווחה. יתרונו של התקצוב המגדרי הוא בכך שהוא מסייע בהקצאה יעילה יותר של כספים לשירותים חברתיים, בהגברת השקיפות בתהליכי התקצוב ובהעמקת ההשתתפות הדמוקרטית של תושבות ותושבים בתהליכים אלה.

תהליך העבודה

דו"ח זה נערך במסגרת התכנית לשוויון מגדרי מייסודם של מרכז אדוה, מרכז אינג'אז ואיגוד היועצות לקידום מעמד האישה, הפועלת להטמעת חשיבה מגדרית ב-21 רשויות מקומיות ברחבי הארץ. בחודשים אפריל עד יולי 2014 ערך מרכז אדוה קורס הכשרה בנושא כלכלה חברתית ותקצוב מגדרי לחברות קבוצת הנשים העירונית. לאחר הקורס, בחרו חברות הקבוצה לקדם פיילוט של תקצוב מגדרי במספר תחומים נבחרים מתוך כלל פעילות העירייה. בתחום התרבות הוחלט לנתח את פעילותם של המרכזים הקהילתיים, ובתחום הספורט הוחלט לנתח את פעילותם של מועדוני הספורט ושל אגודות הספורט. כמו כן, הוחלט לבחון את שיעורן של הנשים המיוצגות במוקדי קבלת החלטות של העירייה: מועצת העיר, ועדות העירייה, תפקידים בכירים ודירקטוריונים של חברות עירוניות. תחום הייצוג נבחר לניתוח מאחר ושיעור הייצוג של נשים במוסדות קבלת החלטות ובתפקידים בכירים הוא גורם חשוב בקידום נושאים הרלוונטיים לנשים ובקידום הטמעת חשיבה מגדרית במדיניות העירונית. תחומי התרבות והספורט נבחרו לניתוח בשל העניין שגילו בהם חברות הקבוצה. קבוצת הנשים מייצגת את קולותיהן של מגוון תושבות העיר, והיא מעוניינת להביא קולות אלה לידיעתם של קובעי המדיניות ולהמליץ על שינויים בהתאם לצרכים העולים מקולות אלה.

תהליך איסוף הנתונים החל בברכתו של אריה ללוש, מנכ"ל החברה לתרבות פנאי וספורט בבת ים. איסוף הנתונים בוצע על ידי ענת ליבנת - היועצת לקידום מעמד האישה, יו"ר נעמ"ת - אלה ואנה ונציגות נעמ"ת, מורן בראון - מזכירת המחלקה לקידום מעמד האישה, ועל ידי חברות מועצת הנשים העירונית, נציגות ועדי הורים, נציגות קבוצות המאמאנט והכדורשת ונציגות שכונות: דליה אלשיך, מירי ואסל, אילנה יוחנן, שושנה כהן, עפרה שרעבי, דורית מוטולה, אורה אדאדי, שרה קרן, ויקי יוחנן, יהודית מנצור, בת שבע אוחיון, דליה ביטון, אירית דילבסקי, שרה וידל, רוזי משיח, זיוה שומרני, קטי מגידיש, חיה נינו, בהנחייתה של שירה פנחס ממרכז אדוה.

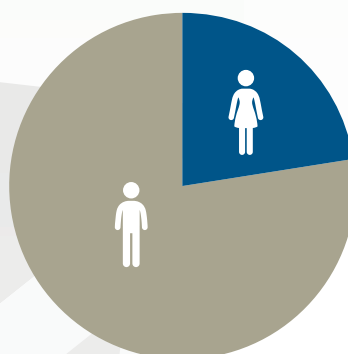
ממצאים

פעילויות הספורט התחרותיות מתקיימות בשתי מסגרות עיקריות: אגודות הספורט ומועדוני הספורט הבית-ספריים בהם מתעמלים ספורטאים וספורטאיות צעירים אשר טרם הגיעו לגיל הכניסה לאגודות הספורט. ניתוח המשתתפים והמשתתפות במועדוני הספורט ובאגודות הספורט מעלה, כי בעוד שבמועדוני הספורט הבית-ספריים ישנה השתתפות שוויונית של בנים ובנות במרבית ענפי הספורט (עם נטייה קלה לטובת הבנות, המהוות 56.8% מהמשתתפים בפעילויות מועדוני הספורט), התמונה משתנה מאוד בהמשך הדרך כאשר מגיעים לאגודות הספורט, בהן רק כרבע מכלל הספורטאים/ות הן ספורטאיות. על אף שאגודות הספורט אינן מתוקצבות על ידי העירייה באופן ישיר בשנתיים האחרונות, הן ממשיכות לקבל סבסוד עירוני משמעותי עבור השימוש באולמות הספורט. הסבסוד אותו מעניקה העירייה לאגודות הספורט ניתן ברובו לספורטאים גברים, ומיעוטו לספורטאיות נשים.

1. פילוח מגדרי של המשתתפים והמשתתפות באגודות הספורט בבת ים בשנת 2015

שם האגודה	נשים (מספרים מוחלטים)	נשים (באחוזים)	גברים (מספרים מוחלטים)	גברים (באחוזים)	סה"כ
הפועל בת-ים שחיה	69	30%	161	70%	230
מועדון הטניס בת-ים	90	51.8%	84	48.2%	174
מכבי בת-ים כדורסל	0	0	145	100%	145
התעמלות אומנותית	80	100%	0	0	80
הפועל בת-ים כדורעף	22	47.80%	24	52.20%	46
מרכזי מצויינות כדורעף	26	100%	0	0	26
הפועל מופת בת-ים ג'ודו	12	15.60%	65	84.40%	77
הפועל מופת בת-ים קרטה	6	23.10%	20	76.9	26
הפועל מופת בת-ים אגרוף	2	4.80%	40	95.20%	42
הפועל מופת בת-ים קונג פו	4	11.80%	30	88.20%	34
הפועל מופת בת-ים אושו	3	16.70%	15	83.30%	18
הפועל מופת בת-ים טניס שולחן	8	22.20%	28	77.80%	36
הפועל מופת בת-ים סמבו	5	15.20%	28	84.80%	33
הפועל בת-ים כדורגל	5	1.40%	345	98.60%	350
הוקי קרח בת-ים	15	10%	135	90%	150
מיטב ג'ודו בת-ים	8	9.10%	80	90.90%	88
החלקה אמנותית על הקרח	60	96.8%	2	3.2%	62
סה"כ	415	25.7%	1202	74.3%	1617

ניתן לראות כי נשים מהוות כרבע מן המשתתפים באגודות הספורט בבת ים. כמו כן, ניתן לראות כי אגודות הספורט מאופיינות בבידול מגדרי לפי ענפי הספורט: מרבית הנשים (67%) משתתפות באחד מארבעה ענפי ספורט: טניס, התעמלות אמנותית, החלקה אמנותית על הקרח וכדורעף. בכל שאר ענפי הספורט גברים מהווים למעלה מ-70% מהמשתתפים בכל ענף.

פילוח מגדרי של המשתתפים והמשתתפות באגודות הספורט בבת ים בשנת 2015

גברים
נשים

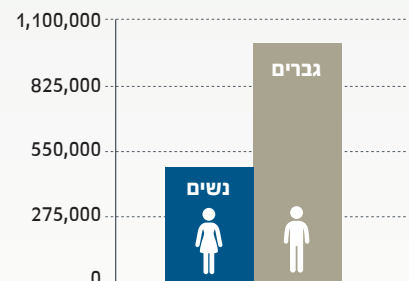
בשנתיים האחרונות אגודות הספורט אינן מתקצבות על ידי העירייה באופן ישיר. המימון של אגודות הספורט מורכב מתשלומי הורים (1800-3480 ש"ח לשנה) וכן מתקצוב של הספורטו. על אף שהאגודות אינן מתקצבות על ידי העירייה, הן ממשיכות לקבל סבסוד עירוני משמעותי של כ-80% עבור השימוש באולמות הספורט. בעוד התעריף הרגיל לשעת אולם עומד על 150 ש"ח, אגודות הספורט משלמות 25 ש"ח לשעת פעילות תחרותית ו-30 ש"ח לשעה לפעילות של חוגי ספורט. מאחר והסבסוד של שעות האולם מהווה את הקצאת המשאבים העירונית העיקרית המופנית לאגודות הספורט, הבה נבחן ביתר פירוט את השימוש של אגודות ספורט שונות בשעות אולם ואת הסבסוד הניתן להן.

2. ניתוח מגדרי של אגודות הספורט - שימוש חודשי בשעות אולם

אגודה	שעות אימון בנים/גברים	שעות אימון בנות/נשים	סך הכול שעות אימון לאגודה
אגרוף	57.1	2.9	60
אושו וקונג פו	17.3	2.7	20
הוקי קרח	25.2	2.8	28
התעמלות אמנותית	0	108	108
החלקה אמנותית על הקרח	0.9	27.1	28
טניס	36.2	38.8	75
טניס שולחן	62.2	17.8	80
כדורגל	43.4	0.6	44
כדורסל	254	0	254
כדורעף	20	100	120
סמבו	17	3	20
קרטה	15.3	4.6	20
שחייה	148.3	31.7	180
סה"כ	696.9	340	1037

* באגודות ספורט בהן גברים ונשים מתאמנים ביחד חושב חלקם היחסי של גברים ונשים בשעות האימון בהתאם להרכב המגדרי של המשתתפים באגודות.
** אגודות הג'ודו מקיימת אימונים במבנה של ההסתדרות, ולפיכך אינה משלמת דמי חכירה לעירייה.

סבסוד עירוני לשעות אולם, בש"ח לשנה

כך, בעוד הסבסוד העירוני לשימוש בשעות אולם הניתן לספורטאיות נשים עומד על כ-40,800 ש"ח בחודש או כ-489,600 ש"ח בשנה, הסבסוד העירוני לשימוש בשעות אולם הניתן לספורטאים גברים עומד על כ-83,628 ש"ח בחודש או כ-1,003,536 ש"ח בשנה.

*לפי סבסוד בגובה 120 ש"ח לשעת אולם.

3. ניתוח מגדרי של המשתתפים והמשתתפות במועדוני ספורט בית-ספריים

מועדוני הספורט בבתי הספר נוסדו על ידי התאחדות הספורט לבתי הספר במטרה לאפשר לילדים ולילדות להשתתף בענפי ספורט בהם אגודות הספורט אינן מחזיקות במסגרת ממוסדת לגילאים הצעירים, כגון כדור-עף, טניס שולחן ושחמט. למעשה, בכך איפשרו אגודות הספורט להתאחדות הספורט לבתי הספר להקים קבוצות בענפי ספורט שלא צברו פופולאריות בקרב ספורטאים/ות האגודות. בנוסף, בשל הקושי של אגודות הספורט להביא להשתתפות גבוהה של בנות במספר ענפים כגון כדורסל וכדורגל, הן איפשרו להתאחדות הספורט להקים קבוצות רבות לבנות בלבד. בהתאם לכך, התאחדות הספורט לבתי הספר מאפשרת הקמת קבוצות לפי הסכמיה עם האיגודים השונים. ההשלכות של כך הן פעילותן של קבוצות רבות יותר של בנות במסגרת מועדונים בית ספריים מאשר באגודות הספורט, ותקצוב משמעותי יותר לקבוצות של בנות החל מכיתות ה'-ו', הניתן רובו בענף הכדורעף וחלקו הקטן יותר בכדורגל ובכדורסל. כמובן שההשלכות לכך הן ריבוי קבוצות ומשתתפות בנות ותקציב גדול יותר מהתקציב הניתן לבנים במסגרת מועדוני הספורט הבית ספריים. בנוסף, על פי מדיניותה של השרה לשעבר לימור לבנת לקידום ספורט הנשים, מועצת ההימורים (הספורטו) נותנת תיעודף בתקצוב לקבוצות נערות. כך למשל, קבוצת בנות מתוקצבת מהשנה הראשונה לפעילותה לעומת קבוצת בנים המתוקצבת החל מהשנה השלישית; קבוצת נערות מתוקצבת יותר מקבוצת בנים, וכדומה. לפיכך, על אף שיש להתבונן על שיעורן הגבוה יחסית (56.8%) של הבנות

המשתתפות במועדוני הספורט ביחס למיעוט הנערות והנשים המשתתפות באגודות הספורט, מועדוני הספורט הבית ספריים בהחלט מהווים דוגמא טובה של תהליך ויישום של העדפה מתקנת בספורט עבור בנות. לכן ניתן לראות שכאשר נקבע יעד ופעולה להשגתו (גם באמצעות תקציבים), ניתן לשנות מצב אשר נראה לכאורה "טבעי" או סטטי, קרי הגעה למצב בו בנות רבות יותר משתתפות בפעילות ספורט.

מועדוני הספורט התחרותיים מתוקצבים במצ'ינג על ידי העירייה ומשרד החינוך. בנוסף לתקצוב הממשלתי והעירוני, תקציבי מועדוני הספורט הבית-ספריים מורכבים גם מתשלומי הורים, העומדים על 500-800 ש"ח לשנה. בנוסף, קבוצות הכדורעף מתוקצבות על ידי מועצת ההימורים בספורט, בשיעור של 13,509 ש"ח בשנה לקבוצת בנות ו-11,258 ש"ח בשנה לקבוצת בנים. מבין רכזי מועדוני הספורט ישנה אישה אחת, ושאר הרכזים הם גברים.

התפלגות מגדרית ותקצוב לפי ענף, 2015

מס' קבוצות בנות	סה"כ תקציב	מס' קבוצות בנים	סה"כ תקציב
כדורעף	9	6	31,894.75
כדורסל	2		9,672
טניס שולחן	4	5	11,148
שחמט		1	1,331
אתלטיקה		1	3,498
כדורגל	2		21,992.75
ליגת העל		1	18,311
סה"כ	17	14	66,182.75

סך משתתפים/ות ותקצוב, 2015

מספר משתתפות בנות	מספר משתתפים בנים
163	124
משתתפות בנות באחוזים	משתתפים בנים באחוזים
56.80%	43.20%
חלקן של בנות בתקציב*	חלקם של בנים בתקציב
56.50%	43.50%

*מחושב לפי: 11 משתתפים בכל אחת מהקבוצות, פרט לטניס שולחן, שם 5 משתתפים בכל קבוצה.

השפעת המורים לחינוך גופני על שוויון מגדרי בספורט

בניגוד לשאר תחומי הלימוד בבתי הספר, בהם לומדים ללא הפרדה ילדים וילדות ביחד, בתחום החינוך הגופני והספורט קיימים גם כיום שני מסלולים כמעט נפרדים לחלוטין עבור ילדים וילדות. כבר בכיתות הנמוכות מנותבים הבנים על ידי המורים לחינוך גופני למרחבים הגדולים והפתוחים (כמעט רוב שטח בית הספר), שם הם יתנסו במשחקי הכדור למיניהם - בעיקר כדורגל, כדורסל כדוריד ועוד - הן במהלך שיעורי החינוך הגופני והן בהפסקות. ומה לגבי הבנות? את הבנות ילמדו המורים לחינוך גופני לקפוץ בדילגית, להשתעשע עם חישוק, לשחק קלאס ולכלל היותר ילמדו ריקוד כלשהו. הבנות נשארות בשטחים ובמרחבים הצרים והמצומצמים, אינן מתנסות במשחקים הקבוצתיים, אינן רוכשות מיומנויות וכישורים של מנהיגות, קבוצתיות, השגיות, עקביות, דבקות במטרה, רצון להצליח והתמדה.

גם במעבר לחטיבות הביניים ולתיכון נשמרת מגמת ההפרדה: הבנות ירקדו אירובי, מחול וזמבה, ולכלל היותר יבצעו את תכנית הלימודים המחייבת בתחום הכושר הגופני. והבנים? הבנים ממשיכים להתאמן ולהשתפר, לרוץ ולשחק במרבית המגרשים הגדולים והמרכזיים בבית הספר, בקבוצות הכדורסל והכדורעף, ועוד. המדינה ומשרד החינוך נותנים להפרדה גושפנקה - במבחן הבגרות בחינוך גופני נבחנים הבנים לפי מבחן בר-אור (הבוחן יכולות סיבולת לב ריאה, כוח ועוד). והבנות? הבנות עוסקות בתרגיל בהתעמלות קרקע ומכשירים או בריקוד (מתאמנות לקרקס אך לא לחיים).

הגיע הזמן לשנות חשיבה ולהתאים את החינוך למציאות החדשה. הכוח לשנות נמצא בידיהם של בעלי הסמכות המרכזיים בתחום הספורט בבתי הספר: המורים והמורות לחינוך גופני. אך המורים והמורות גדלו והתחנכו במערכת דומה, ואינם בהכרח בעלי הכלים לבחינה ביקורתית של המציאות ולשינויה. הגיע הזמן להדריך ולהכווין את המורים והמורות לשוויון הזדמנויות - לא רק בפוליטיקה ובעבודה אלא גם בחינוך בכלל ובחינוך הגופני בפרט, שהרי החינוך הגופני הוא המקור לכישורים ומיומנויות רבים המעצבים את אישיותם של בני ובנות דור העתיד.

1. ניתוח מגדרי של המשתתפים והמשתתפות בפעילויות המרכזים הקהילתיים

מרבית פעילויות ההעשרה והפנאי העירוניות נערכות במסגרת המרכזים הקהילתיים. המרכזים הקהילתיים נבחרו כמושא לניתוח בכדי להבין באיזו מידה משרתת המדיניות בתחום ההעשרה והפנאי את הצרכים השונים של ילדות וילדים, נשים וגברים בעיר. ראשית, נבחנו את מספר המשתתפים והמשתתפות הכולל בפעילותם של המרכזים הקהילתיים השונים.

א. ניתוח מגדרי של כלל המשתתפים והמשתתפות בפעילויות המרכזים הקהילתיים

מרכז קהילתי	מספר נשים	שיעור נשים באחוזים	מספר גברים	שיעור גברים באחוזים	סה"כ משתתפים/ות
אילת	130	89.6%	15	10.4%	145
יגלום	135	93.1%	10	6.9%	145
בית צדיק	100	100%	0	0	100
כנרת	592	77.8%	169	22.2%	764
דויטש	45	69.2%	20	30.8%	65
לוסטיגר	100	100%	0	0	100
נגבה	65	100%	0	0	65
גורדון	90	94.7%	5	5.3%	95
רזיאל	72	90%	8	10%	80
גאולים	45	56.2%	35	43.7%	80
עופר	105	86.1%	17	13.9%	122
ציון	70	100%	0	0	70
מועדון קהילה תומכת	60	60%	40	40%	100
מועדון עוורים	18	72%	7	28%	25
סה"כ	1630	83.3%	326	16.7%	1956

הפילוח המגדרי של המשתתפים והמשתתפות בפעילויות המרכזים הקהילתיים מעלה תמונה שונה מזו של אגודות הספורט. הרוב המכריע של המשתתפים בפעילויות המרכזים הקהילתיים הן ילדות ונשים (83.3%), לעומת רק 16.7% מהמשתתפים שהינם ילדים וגברים. כעת נבחנו את הפילוח המגדרי של המשתתפים בפעילויות, בהתאם לסוג הפעילות ולגילאי המשתתפים/ות. נתבונן לדוגמה בפעילויות המרכז הקהילתי כנרת.

ב. ניתוח מגדרי של משתתפים/ות לפי פעילויות, מרכז קהילתי כנרת

מרכז קהילתי כנרת נבחר לניתוח מכיוון שהמרכז העביר נתונים מלאים לגבי כלל הפעילויות המתבצעות במסגרתו.

גילאי 5-18

שם החוג	מספר בנות	שיעור בנות באחוזים	מספר בנים	שיעור בנים באחוזים	סה"כ משתתפים
ג'ודו	5	16.1%	26	83.9%	31
קפוארה	11	20%	44	80%	55
ג'אז	19	100%	0	0	19
דאנס היט	221	100%	0	0	221
ציור אומניות	4	36.4%	7	63.6%	11
סלונים	29	93.5%	2	6.5%	31
רובטיקה	1	6.3%	15	93.7%	16
בצק סוכר	5	50%	5	50%	10
אומניות לחימה	6	26.1%	17	73.9%	23
התעמלות אומנותית	33	100%	0	0	33
כדורגל	0	0	13	100%	13
אורגנית	1	33.3%	2	67.7%	3
בלט מודרני	34	100%	0	0	34
מוכנות לכתה א'	2	20%	8	80%	10
פרוייקט מחול	4	100%	0	0	4
קצ"ב נחשונים	16	80%	4	20%	20
קצ"ב ראשונים	5	41.7%	7	58.3%	12
קצ"ב מנהיגות	6	100%	0	0	6
קצ"ב מנהיגות	7	38.9%	11	61.1%	18
סה"כ	409	71.7%	161	28.3%	570

גילאי 18-50

סה"כ	שיעור גברים באחוזים	מספר גברים	שיעור נשים באחוזים	מספר נשים	
12	0	0	100%	12	עיצוב וחיטוב
5	0	0	100%	5	פילאטיס
8	0	0	100%	8	מאמנט נחשונים
13	0	0	100%	13	מאמנט ירושלים
14	0	0	100%	14	ריקודי בטן
52	0	0	100%	52	סה"כ

גילאי 50+

סה"כ	שיעור גברים באחוזים	מספר גברים	שיעור נשים באחוזים	מספר נשים	
21	0	0	100%	21	בניית עצם
7	0	0	100%	7	פילאטיס
40	0	0	100%	40	גיל הזהב כנרת
59	0	0	100%	59	גיל הזהב ציון
9	55.5%	5	45.5%	4	מועדון עולים
136	3.7%	5	96.3%	131	סה"כ

בחינת המשתתפים והמשתתפות במרכז הקהילתי כנרת מאפשרת לנו לראות כי ההתפלגות המגדרית של המשתתפים/ות משתנה מאוד בהתאם לגיל. בעוד שבנים מהווים 28.3% מהמשתתפים בחוגים בגילאי 18-5, בחוגי המבוגרים ובחוגי גיל הזהב שיעור ההשתתפות של גברים נוסק לאפס. בנוסף, ניתן לראות כי בדומה לאגודות הספורט, בקרב המשתתפים בחוגים לגילאי 18-5 קיים בידול מגדרי: מרבית המשתתפים בחוגי כדורגל, ג'ודו, קפוארה ורובוטיקה (למעלה מ-80%) הם בנים, בעוד שבנות מהוות 100% מן המשתתפים בחוגי ג'אז, דאנס היט, התעמלות אמנותית, בלט ומחול.

על אף שבכל המרכזים הקהילתיים בעיר ישנה השתתפות מועטה של בנים וגברים בפעילויות, בין המרכזים הקהילתיים השונים בעיר ישנה שונות הן בהיצע הפעילויות והן בהיקף ההשתתפות של ילדים וגברים. כך למשל, במרכז קהילתי גאולים ישנה השתתפות גבוהה יחסית של ילדים וגברים בפעילות (43.7% מכלל המשתתפים בפעילויות), לעומת מרכזים אחרים כדוגמת לוסטיגר ונגבה, בהם ילדים וגברים אינם משתתפים בפעילויות כלל. על מנת לקבל תמונה כוללת של שיעור הגברים והנשים הנהנים מהפעילות במרכזים קהילתיים יש לבצע ניתוח מפורט של הפעילות בכל מרכז ומרכז, וכן לערוך סקר צרכים בקרב נערים וגברים בו הם יישאלו על הפעילויות בהן יהיו מעוניינים להשתתף. ניתוח כזה יאפשר לנו לבחון אילו פעילויות יתנו מענה על הצרכים השונים של ילדים וגברים, ולהמליץ על יישומן. בנוסף, על ניתוח זה לכלול בחינה תקציבית של החוגים והפעילויות, שיאפשרו לגבש הבנה מפורטת של האופן שבו מתחלקים המשאבים הציבוריים בין גברים ונשים בתחום פעילות הפנאי.

ii תחום ייצוג נשים

כדי לבחון את יכולתן של נשים להשפיע על התוויית המדיניות העירונית ועל החלוקה של המשאבים הציבוריים בעיר, הוחלט לבחון את הגופים המרכזיים האמונים על קביעת המדיניות והוצאתה לפועל: מועצת העיר, ועדות העירייה, חברות עירוניות והשדרה הניהולית של העירייה.

1. פילוח מגדרי של משתתפים/ות במועצת העיר

מס' גברים	מס' נשים	נשים באחוזים
20	5	20%

2. פילוח מגדרי של משתתפים/ות בוועדות העירייה

שם הועדה	מס' גברים	מס' נשים	שיעור נשים באחוזים
וועדות חובה			
הנהלה	11	3	21.4%
כספים	8	3	27.3%
מכרזים	6	1	14.3%
ביקורת	6	1	14.3%
הנחות	2	1	33.3%
בטיחות בדרכים	4	0	0
מל"ח	4	0	0
בטחון	3	0	0
קליטת עלייה	4	3	42.8%
קידום מעמד הילד	2	1	33.3%
סעד	2	2	50%
חינוך	3	2	40%
משנה לתכנון ובנייה	9	2	18.2%
שימור אתרים	3	1	25%
הנצחת נרצחי טרור	2	1	33.3%
איכות הסביבה	4	0	0
מאבק בנגע הסמים	2	1	33.3%
מיגור אלימות	3	0	0

הערה: הנתונים מתייחסים לחברי וועדות החובה שהינם חברי מועצת העיר. לא נמסרו נתונים לגבי נציגי הציבור בוועדות החובה, וכמו כן לא נמסרו נתונים לגבי ועדות הרשות.

3. תפקידים בכירים בעירייה

מס' גברים	מס' נשים	נשים באחוזים	מנהלי מחלקות
39	11	27.5%	
13	5	27.8%	סמנ"כלים, מנהלי אגפים ותפקידים בכירים נוספים*

הערה: בתפקידים אלה נכללו מנכ"ל העירייה והמשנה למנכ"ל, גזבר העירייה וסגנו, דוברת העירייה, מהנדס העיר וסגנו, יועץ משפטי, תובעת עירונית, מנכ"לית תאגיד המים ומבקרת העירייה.

4. דירקטוריונים של חברות עירוניות

שם החברה העירונית	מס' גברים	מס' נשים	נשים באחוזים
תאגיד המים	6	3	33.3%
החברה לתרבות, פנאי וספורט	5	4	44.4%
חברת חוף בת ים ליזמות ופיתוח	6	3	33.3%

נשים בבת ים אינן זוכות לייצוג הולם בכל הגופים המרכזיים בהם נקבעת המדיניות העירונית. רק חמישית מחברי מועצת העיר הן נשים. ברבות מוועדות העירייה אין ייצוג לנשים כלל, ובוועדות רבות אחרות חברה רק אשה אחת. נשים מהוות פחות משליש מבעלי התפקידים הבכירים בעירייה. בדירקטוריונים העירוניים המצב מעט טוב יותר (נשים מהוות שליש ומעלה מבין חברי הדירקטוריון), אך גם בהם נשים אינן זוכות לייצוג שוויוני. מצב זה פוגע בזכותן של נשים לייצוג הולם, אך יתרה מכך הוא מקשה על הבאת צרכיהן של נשים לידי ביטוי במהלך קביעת המדיניות ופוגע בקידום השוויון המגדרי בכל תחומי המדיניות.

1. דו"ח זה כולל ניתוח מגדרי של מספר סוגיות נבחרות בלבד בפעילויות ובתקציב העירייה. על מנת לקדם הטמעת חשיבה מגדרית ולקבל תמונה מעמיקה ומלאה יותר נדרש ניתוח מגדרי מלא ומעמיק של תקציב העירייה בתחומי התרבות והספורט בפרט ובאגפי העירייה האחרים בכלל. זאת בדומה לרמה הלאומית, בה החליטה הממשלה באוקטובר 2014 לאמץ יישום הדרגתי של ניתוח מגדרי של תקציב המדינה והטמעת חשיבה מגדרית בתהליכי התקצוב של כלל תקציב המדינה בתוך ארבע שנים. לאחר ההחלטה הוקמה ועדה בין-משרדית בראשות יעל מבורך, סגנית הממונה על התקציבים במשרד האוצר, בה חברים נציגים של המשרדים הממשלתיים השונים וכן מומחיות למגדר, אשר התוותה את אופני היישום של ההחלטה עבור כלל משרדי הממשלה. בדומה להטמעת החשיבה המגדרית בתקציב המדינה, אנו ממליצים כי העירייה תקים ועדה להטמעת חשיבה מגדרית בתקציב העירייה, בהשתתפות נציגים בכירים מכלל אגפי העירייה, בהובלה של נציגות בכירה של אגף הכספים ובשיתוף היועצת לקידום מעמד האישה.

2. **בתחום הספורט**, הדו"ח ממליץ על נקיטת שלוש פעולות לשינוי המצב. ראשית, להעניק לאגודות תמריצים להגדלת ההשתתפות של נערות ונשים בפעילות: הגדלת הסבסוד הניתן לאגודה ככל ששיעור הנערות והנשים המשתתפות בה עולה, והקטנת הסבסוד לאגודות עם שיעור נמוך של משתתפות. שנית, לתקצב פעולות שמטרתן העלאת מספר הנערות והנשים המשתתפות בפעילויות אגודות הספורט. שלישית, לערוך הכשרות במגדר לציבור המורים והמורות לחינוך גופני בבתי הספר.

3. **בתחום הפעילות הקהילתית**, המלצת הדו"ח היא לערוך בחינת צרכים מעמיקה בקרב תושבים/ות המשתמשים בשירותי המרכזים הקהילתיים. בחינה זו תסייע למרכזים להעניק מענה טוב יותר על צרכיהם של ילדים וגברים ולהגדיל את מגוון החוגים בו משתתפות ילדות.

4. **בתחום הייצוג**, המלצת הדו"ח היא לקבל את יוזמת מועצת הנשים לצרף נשים מובילות כחברות בוועדות הרשות וכמשקיפות בוועדות החובה (ראו נספח), וכן לקבוע מכסת ייצוג של 40% לפחות בתפקידים בכירים בעירייה ובדירקטוריונים עירוניים.

נשים מתנדבות לוועדות העירייה

- ועדת חינוך:** אילנה יוחנן, קטי מגדיש, חוה צור, ענת לבנת
- ועדת תרבות:** דנה כץ, שושנה כהן, זיוה שימרוני, מירי ואסל
- ועדת בריאות:** יהודית מנצור
- ועדת שמות:** דליה אלשיך, ענת לבנת
- ועדת כספים:** אתי אשכנזי, ענת לבנת
- ועדת תכנון ובניה:** אירית דילבסקי, אילנית איש
- ועדה לקידום מעמד הילד:** דנה כץ, איילה בקשי
- ועדת קשרי חוץ:** שרית איגלצקי, אילנית מנדלסון
- ועדת איכות הסביבה:** שרה אמיר, ויקי יוחנן, מירי ואסל
- ועדת מכרזים:** חיה ניניו

תודה לכל חברות הקבוצה שלקחו חלק בקורס ובתהליך:

ענת לבנת, דליה אלשיך, חיה ניניו, מירי ואסל, אילנה יוחנן, שושנה כהן, עפרה שרעבי, דורית מוטולה, אורה אדאדי, שרה קרן, ויקי יוחנן, יהודית מנצור, בת שבע אוחיון, אלה ואנה, רותי גרויס, דליה ביטון, אירית דילבסקי, אביגיל מיס, שרה וידל, יונג אשכנזי, אורנה שמאי, רוזי משיח, זיוה שימרוני, לילך מאירי, מירב לוי, קטי מגדיש, דנה כץ

אנו מודות לגופים הבאים שלא תמיכתם ושותפותם לא ניתן היה לבצע את הפרויקט:

טל': 03-5608871
פקס: 03-5602205
www.adva.org

AdvaCenter مرکز أدفا
מרכז אדוה
מידע על שוויון וצדק חברתי בישראל

